

Nätkränkningar och anonymitet – och varför det är viktigt för nationalekonomer

Allt större del av vårt liv utspelar sig på internet. Vi handlar varor, betalar räkningar, umgås med vänner och kommunicerar med myndigheter genom hemsidor och appar. Den ökande digitaliseringen och internets utveckling har inte minst påverkat hur vi tillägnar oss information och deltar i politiska diskussioner. Med sociala medier kan gemene man nå en stor läsar- och tittarkrets på kort tid – utan redaktörer eller ansvarig utgivare. Den betydelse detta kan ha för att göra det demokratiska samtalet mer inkluderande ska inte underskattas. Men den nya kommunikationsteknologin har också fört med sig en mängd nya utmaningar. Förutom att falska nyheter och vilseledande argument snabbt kan spridas och påverka vilken politik som förs och vilka politiker som kommer till makten (Allcott och Gentzkow 2017) så har hat och hot på nätet numera blivit så vanligt förekommande att det riskerar att tysta röster i det offentliga rummet. Eftersom kränkningarna blir kvar på nätet och ofta är kopplade till den utsattes identitet resulterar det bl a i sjukskrivningar och försämrade möjligheter till nya jobb (Citron 2014).

De flesta studier pekar på att hatare inte är en speciell grupp utan att sammanhanget kan få de flesta att skriva hatiska kommentarer (Cheng m fl 2017). Vidare innehåller det hat som sprids på nätet till stor del misogyni och rasism och är därmed kopplat till etablerade stereotyper och diskriminering. Kvinnor utsätts t ex oftast för kränkningar som inrymmer sexism, medan de trakasserier som män utsätts för rör deras yrke eller kompetens. I en genomgång av diskussioner på ett anonymt forum för akademiska jobb visade det sig att också vi ekonomer bidrar till detta. På forumet beskrev ekonomer sina kvinnliga forskningskollegor med sexistiska ord som berörde deras fysiska och personliga attribut, medan deras manliga kollegor diskuterades utifrån sina akademiska prestationer (Wu 2018). Det är inte otänkbart att en del kvinnor väljer att avstå från en akademisk karriär i en sådan miljö.

En möjlig orsak till att det förekommer hat på nätet är att många plattformar, likt den ovannämnda, erbjuder möjligheten för användarna att vara anonyma gentemot andra användare och ibland gentemot plattformen. De flesta använder ett alias i stället för sitt riktiga namn. Anonymitet kan göra det lättare att bete sig illa eftersom det är svårt att identifiera eventuella förövare. I en publicerad studie från 2018 undersökte Joakim Jansson och jag (von Essen och Jansson 2018) hur hat i politiska diskussioner på Flashback påverkades av att möjligheten att kommunicera anonymt begränsades. Flashback är känt för sin strikta anonymitetspolicy och för att det mesta

där får sägas utan moderation. I september 2014 avslöjades det att användare från en bestämd grupp på Flashback löpte en risk att bli identifierade tillsammans med sina texter på forumet. Med en maskininlärningsmodell identifierade vi hatiska inlägg i politiska diskussioner och jämförde hatiska inlägg före och efter avslöjandet. Sammantaget såg vi att en begränsad anonymitet minskade andelen xenofobi, men inte andelen misogyni. En möjlig orsak till att xenofobi minskade men inte hat mot kvinnor kan vara att kön till skillnad från ras inte är en grund för hatbrott i Sverige i dagsläget.

En åtgärd mot nätkränkningar som har varit föremål för diskussion är att kräva att alla som vill uttrycka sin åsikt på sociala medieplattformar ska använda sitt legala namn. Men att kunna kommunicera anonymt är i många hänseenden en viktig del av yttrandefriheten. Anonymiteten gör det möjligt för individer från särskilt utsatta grupper, såväl i auktoritära stater som i demokratier, att delta i politiska samtal utan att riskera social och politisk förföljelse. Kina har infört en rad åtgärder mot de sociala nätverkstjänsterna. Sedan 2012 kräver de att alla som använder sig av en av de största nätverkstjänsterna måste uppge sina lagliga namn. I det fallet verkar begränsningen i anonymitet ha lett till mer självensur bland dem som skriver om politiska ämnen (Fu m fl 2013). Kravet på att använda lagliga namn har också framförts av privata företag inom sociala medier, däribland Facebook. Det uttalade syftet har här varit att skapa en säker kommunikation. Men hållningen har samtidigt påverkat möjligheten för individer från utsatta grupper att delta aktivt på nätet.

Hur samhällen bäst handskas med näthat utan att andra viktiga värden åsidosätts är följaktligen en komplex fråga. I dag vet vi mycket lite om de faktiska ekonomiska och demokratiska följderna av hat och hot på nätet. För att som samhälle hitta strategier som minskar konsekvenserna av nätkränkningar behöver vi t ex förstå hur de påverkar hälsa, politiska val och selektionen in till olika yrken. Här har vi ekonomer en viktig uppgift att fylla.

Emma von Essen

REFERENSER

Allcott, H och M Gentzkow (2017), "Social Media and Fake News in the 2016 Election", *Journal of Economic Perspectives*, vol 3, s 211–236.

Cheng, J, M Bernstein, C Danescu-Niculescu-Mizil och J Leskovec (2017), "Anyone Can Become a Troll: Causes of Trolling Behavior in Online Discussions", *Proceedings of the 2017 ACM Conference on Computer Supported Cooperative Work and Social Computing*, s 1217–1230.

Citron, D K (2014), *Hate Crimes in Cyberspace*, Harvard University Press, Cambridge MA.

von Essen, E och J Jansson (2018), "Cyberhate Anonymity and the Risk of Being Exposed", *AoIR Selected Papers of Internet Research* 2018.

Fu, K, C Chan och M Chau (2013), "Assessing Censorship on Microblogs in China: Discriminatory Keyword Analysis and the Real-Name Registration Policy", *IEEE Internet Computing*, vol 17, nr 3, s 42–50.

Wu, A H (2018), "Gendered Language on the Economics Job Market Rumors Forum", *AEA Papers and Proceedings*, vol 108, s 175–179.